

**בכל דבר יש סדק
זה המקום
ממנו נכנס האור.**

לאונרד כהן

גיליון מס' 2510 כ"א ניסן תשע"ח * 6 באפריל 2018

כפר הנשיא * עלון פנימי

עורכת: שושנה שרקי sachlav@kfar-hanassi.org.il

❖ כיז בניסן יום הנאצה והגבורה

כל זמן (כותב לא ידוע).

כל זמן שאנחנו מזכירים אותם, הם חיים!
 נכון, שכבר עברו הרבה שנים
 נכון, שלא חסרים עניינים עכשוויים, בוערים,
 נכון, שמחריד לשמוע על אותם אירועים נוראיים
 ולחזור עליהם, לספר ולהזכיר.
 לא מעטים כלל לא רוצים...
 אני מרגישה שאנחנו חייבים זאת
 לעצמנו ולאלה ששם הומתו!
 כל זמן שאנחנו מזכירים,
 הם עדיין חיים.
 כל זמן שחושבים עליהם וכואבים,
 שלא שותקים ולא משלימים
 למרות, ונגד השנים!

**When my grandfather left Europe in 1935,
 there was graffiti all the walls saying:**

Jews, go to Palestine!

And now when I visit Europe, the graffiti says:

Jews, get out of Palestine!

What short memories these Europeans have!

לעתים גורל חיינו דומה לעץ-פרי בחורף. מי היה חושב שענפים אלו
 יהפכו שוב לירוקים ויפרחו, אבל כך אנחנו מקווים, זאת אנחנו יודעים.

יוהן וולפגנג פון גתה

פצ'אות ב"לב הקיבוץ" / רחלי ומעין

לשבת שלאחר הסדר, דור מעין הזמין אותי להכין אוכל למסיבת יום ההולדת של הכרם שהקימו הוא וזיו נוי. וכך קרה שרחלי ואני הגענו לראשונה בחיינו להשתתף במה שנקרא "מסיבת טבע". האמת מאוד נהייתי. גם מהכנת האוכל וגם מלראות איך דור ואורי השקיעו במקום, היה פשוט מקסים. והנוף מהמם. ומזג האוויר היה נעים באופן מושלם. ככה צריך לחגוג יום הולדת. אז תודה דור שהזמנת.

ומחגיגה לחגיגה- חג העומר קורא לנו לבוא לקיבוץ הגושרים שמזמינים אותנו, באמת מכל הלב, להצטרף אליהם לטקס העומר כמו פעם. בתוך שדה חיטה וקוצרים עם חרמשים, ומחוללות. כמו פעם. בואו נפתיע אותם ונגיע בהמונינו. ומאחר ובפסח קשה לצאת לטבע בגליל כי הכל מוצף בהמוני בית ישראל. ישנה לנו הזדמנות לצאת לשדה ולחוות טקס עומר רק עם חברים של עוד קיבוץ גלילי. וכשהקציר יסתיים ולאחר שנלקק קרטיב קר ומתוק, נעלה על המכוניות ונחזור לכפר הנשיא אל המימונה שלנו. אפשר להגיד שזאת כבר מסורת אצלנו. ריקודי בטן, מופלטות שאנחנו מכינים בעצמנו, ועוגיות מתוקות מכל המינים והצבעים. והעיקר הרבה שמחה בלב. ולמימונה הזמנו גם את החברים מהגושרים. נקווה שיגיעו.

ולעניין אחר. השבוע הגיע אלינו שק אגרוף מקצועי שעדיין לא מצא לעצמו מקום. אבל אנחנו נמצא לו מקום וכך תוכלו להגיע ולפרוק את האגרסיות על השק הזה שסופג הכל ולא מתלונן.

עכשיו שאנחנו כבר אחרי פורים וגם אביב הגיע פסח בא הגיע הזמן לערוך "סדר" אמיתי במטבח, ולקדם אותו לקראת הפיכתו לחדר כושר וספורט. אז אורי נכנס יום אחד ואמר: "יאללה מעין בואי נארגן באיזה יום שבת אחד גיוס ונתקדם כבר לקראת הפעלה". אז כל מי שיכול ומעוניין לעזור לנו מוזמן להודיע לאורי או לי ונתאם כולנו את הגיוס באחת השבתות הקרובות.

בשבוע הבא ביום שלישי 10.4 יתקיים ערב חברתי בנושא סיפורי ואגדות מקום. הערב יתחיל בשעה 20:00 כולם מוזמנים וכיבוד משובח יוגש. אז בואו בהמוניכם. כי אלה שכבר הגיעו לערבים שכבר התקיימו מדווחים על חוויה יוצאת מן הכלל. ומי שלא בא מפסיד.

וביום רביעי 11.4 יתקיים טקס יום השואה בלב הקיבוץ. הפעם יש שיתוף פעולה רציני בין הנעורים והמכינה בהכנת הטקס ובהשתתפות בו. כדאי להגיע.

אז להתראות בלב הקיבוץ ושיהיה לכולנו שבוע טוב.

מעין ורחלי

במזל טוב בת נולדה
 לעינת (מסר) ואשלי באוסטרליה
 נכדה לחנה ואסף מסר
 ברכות לכל המשפחה המורחבת

תרבות ותסעוד

שלום, חבר.

דודו

מעל הצמרות עדים העננים

(שלום חנוך בן ה-16 כותב שיר על הלינה המשותפת)

מאז ימי דגניה העליזים ועד קום המדינה לפחות, היה הקיבוץ ראשון המכשירים שבעזרתם ביקשה התנועה הציונית לעצב את היהודי החדש בארץ ישראל. השותפות המלאה בעוני, בגורל וברכוש; העבודה המאומצת בחקלאות חלוצית ביום והשיבות הליליות והריקודים הסוערים שנמשכו אל תוך הבוקר – כל אלו היו אמורים לסייע ביצירת אותו טיפוס עברי שורשי החף מכלל הנורוזות והכניעות הכללית שייבאו, כביכול, היהודים מן הגולה.

קיומו הבלתי נמנע של הרכוש – הן החומרי הן האנושי – הקשה על המהלך הכללי. בתחילת הניסוי, כשהייתה הדלות בשפע, קל היה להתחלק באופן שווה ברכוש החומרי. הרכוש האנושי היה כבר אתגר גדול יותר.

כבר בשנים הראשונות של הקיבוץ הועלו מספר שאלות גורליות הנוגעות לצעירי החברים בקיבוץ: למי שייכים הילדים והילדות שטרם הגיעו לגיל עבודה? האם להוריהם או לקיבוץ? מי צריך לגדל אותם? מה ילמדו? ולא פחות חשוב, היכן ילוננו בלילה?

הפתרון שסיפקו מייסדי הקיבוץ נראה למרבית החברות והחברים הטוב ביותר: אם זו אכן אחריותו המלאה של הקולקטיב לדאוג לרכוש, כל רכוש, מדוע שהחינוך והדאגה לילדי הקיבוץ לא יופקדו בידי הקיבוץ כולו?

ההורים עסוקים בעבודתם, ואת החברה החדשה יש לבנות מן היסוד – על בסיס של שותפות קהילתית ולא על בסיס המשפחה הישנה. ולכן, ביום ילמדו מטפלות את ילדי הקיבוץ, בצהריים יעבדו הילדים לפי גילם ויכולתם, בשעות אחר-הצהריים יבלו שעות מספר עם הוריהם ולקראת הערב יחזרו אל בית הילדים להתכונן ללינה המשותפת.

במשך עשרות שנים התקשו ואף נמנעו אימהות ואבות חברי קיבוץ מלהתמודד עם המעמסה הרגשית שהלינה המשותפת גזרה על מרביתם. היה זה הרי צו התנועה שנקבע כבר בדור המייסדים, אחד מעמודי התווך שעליהם נשען הניסוי הקיבוצי כולו. בשונה מהם, ניגשו כבר ילדות וילדי הקיבוץ אל הלינה המשותפת מכיוון אחר. במאבק בין האידיאלים עליהם חונכו ובין הגעגוע שפיעם בהם, ניצח הגעגוע. הם פשוט רצו לישון קרוב לאימא, ולשמוע סיפור לפני השינה מאבא שלא יילך.

ההבדל בגישות מצא ביטוי בשירי התקופה. שירים רבים נכתבו על הקיבוץ, את רובם המוחלט חיברו כותבים מבוגרים – חלקם אפילו לא קיבוצניקים. 'שיר

העמק' של נתן אלתרמן התל-אביבי הוא דוגמה לשיר שכזה. השיר נכתב בשנת 1934 בתור שיר נוסף לפסקול הסרט הציוני 'הארץ המובטחת'.

בָּאָה מְנוּחָה לַיָּגַע
וּמְרָגוּעַ לַעֲמֵל.
לִילָה חֹרֵר מְשִׁתָּרֵעַ
עַל שָׂדוֹת עֵמֶק יִזְרְעָאל.
טַל מְלִמְטָה וּלְבָנָה מַעַל,
מִבֵּית אֶלְפָּא עַד נְהַלֵּל.

כיאה לרוח התקופה, מדובר בשיר אידיאולוגי, חלוצי וציורי שמטרתו לספק "מְנוּחָה לַיָּגַע" בזמן ש"טַל מְלִמְטָה וּלְבָנָה מַעַל". שזה הזמן ללכת לישון, כי מחר צריך לקום בבוקר לעבוד.

מעטים הם השירים שחיברו ילדי הלינה המשותפת על הקיבוץ. בשנת 1962 חיבר שלום חנוך בן ה-16 שיר שמנסה להתמודד עם חווית הלינה המשותפת. שלושה עשורים מפרידים בין השיר של אלתרמן לבין שירו של חנוך, שלושה עשורים ושתי נקודות מבט משתי קצות התקופה. השיר "לילה" מתאר את חוויות ילדותו בבית הילדים ונכתב מנקודת מבטו של בוגר הלינה המשותפת. את השיר כתב שלום חנוך בערב אחד – מילים ולחן.

שלום חנוך ביצע בחירה מעניינת בשיר: שירי הקיבוץ וההתיישבות של המבוגרים לא חששו להעניק קול לחלוצים, ולשים בפיהם אמרות שפר מלהיטות וקריאות פטריוטיות למען העם והמולדת, ואילו הדבר היחיד ששם חנוך בפיותיהם של החלוצים הצעירים הן יללות "בְּבֵיתִי הַתִּינוּקוֹת מִיָּלָלִים בְּהַפְסָקוֹת".

גיבור השיר של חנוך הוא הלילה. הלילה מנסה לעודד את הילדים שמתגעגעים לאימא זוהי משימה בלתי אפשרית שהוטלה על כתפיו האפלות, והוא, הלילה, עושה ככל שביכולתו לעמוד בה. הוא מעורר, מסנוור, מכוון, מספר מעשיות ובעיקר, נכשל נחרצות. רק בבית השלישי של השיר, כשכבר נצבט הלב, קורא הלילה לאימא, "עורי", ושוכב. הלילה (והטבע כולו) שנכבש והוכנע בשירי החלוצים, מנסה בשירו של חנוך לכבוש את לב הילדים המתגעגעים, עד שנכנע גם הוא בתורו מגעגועים לאמא.

שנים ספורות לאחר כתיבת השיר, חברי קיבוץ משמרות החליטו שבאה העת לחולל מהפכה. הם השתכנעו שהזמן בשל לשנות כיוון, ומוסד הלינה המשותפת בקיבוץ משמרות הגיע לקיצו. בקיבוצים אחרים נמשכה הלינה המשותפת בבתי הילדים עוד עשורים מספר. כיום, ישנים כבר כל ילדות וילדי הקיבוצים יחד עם הוריהם.

לילה / שלום חנוך

מַעַל הַצְמָרוֹת עֲדִים הָעֲנָנִים
כְּשֶׁהֵיִרַח אֶל הַגֶּן מִיַּד רֵאשׁוֹ, נוֹתֵן סִימָן
"אֶפְשָׁר לְשִׁבֵּת"

שם בפנה אותו ספסל
קלט את כל כמות הטל
והתרטב
"תקח מגבת"
אומר הלילה ושוכב.

הלילה הזה,
שום סימן הוא לא נותן
הוא מעור, הוא מכין
את התנועה בשלל גחליליות.
הוא מספר מעשיות
והוא חושב שילדים מאמינים לזה,
מן לילה שכזה,
כזה.

בחלונות כבו מזמן כל האורות,
ושתי עינים ירקות שולחות סימפוניות אנקות
סלם מינורי.
בביתי התינוקות
מיללים בהפסקות.
נצבט הלב
"הי אמא, עורי!"
אומר הלילה ושוכב.

החלה רוח שורקת אלף מנגינות
חצר פניה מליטה, עוצרת את נשימתה
כי בא אורח.
הסתר מעגל את פיו
במין חיוך כל כך חביב
ומסתירק
"אתה קרח!"
אומר הלילה וצוחק.

שלום חנוך בן 16 והמטפלת חנה גלזר על רקע בית הילדים, בשנת 1946.

ציור: מרקי מרקוסון

להיות אנושי זה כמו מלון אורחים

להיות אנוש

זה כמו מלון אורחים

כל בוקר אורח חדש

שמחה, דכאון, עליבות

איזו מודעות רגעית באה

כאורח לא צפוי

קבל את כולם בברכה

גם אם הם קהל יגון

שינקה ביתך בשצף מרהיטיו

עדין קבל כל אחד בכבוד

הוא עשוי לנקות את פנימיותך

לטובת עונג חדש

תכיר תודה על כל הבאים;

כל אחד מהם נשלח

כמדריך מאי שם

א דין ג'אלאל

(הביאה: שושנה ש.)

משולחן העורכת / שושנה שרקי

אז עברנו את פסח, רק יצאנו לחירות וכבר יש לנו יום זיכרון ועוד יום זיכרון ואז נחגוג שוב בְּחִירוּתֵנו את חג העצמאות.
כמה מטלטל.

אבל, האם לא כך כאלו הם חיינו? וכמו שאלתרמן כתב:

אך גם בימי האֶשֶׁר - לא יִדְעֵתִי אֵיךְ
מִשְׁהוּ נֶגֶן, נֶגֶן בִּי וְחִיִּיךְ:
זֶה יַעֲבֹר, זֶה יַעֲבֹר,
זֶה יַעֲבֹר, יִלְדָּה, כְּזֶמֶר עַל כָּנֹר.
יָגֹן וְאֶשֶׁר מִתְחַלְפִּים בְּתוֹר,
זֶה יַעֲבֹר, זֶה יַעֲבֹר...

לנו נותרה רק התקווה אותה תקווה בת שנות אלפיים, ועוד הרבה הרבה לִפְנֵי.

וכמו שאמר ברוך שפינוזה:

'אין תקווה שלא מעורב בה פחד, ואין פחד שאין בו תקווה'.

ותומאס קרלייל כתב:

**'אדם נחוש אף פעם אינו מאבד תקווה,
תמיד יש לו סיבה לקוות'.**

חַיִּים וּמוֹעֲדִים לַמַּחֲה וּלְפֶשֶׁן וּהַלּוֹאִי וּנְדָע
אֵיךְ לַמַּחֲה עַל מֵה שֵׁי וְעַל מֵה שֵׁאִין.

